

UTBILDNING

Att Stoffenmanager® sen en tid finns fritt tillgängligt på svenska är inte tillräckligt för bred användning. Högskolan Dalarna har därför tagit fram en Internetbaserad distansutbildning som ger de kunskaper som behövs för att kunna göra en riskbedömning i programmet. Den som har lämpliga förkunskaper kan i egen takt och på tider som passar lära sig, öva och i ett prov visa att man är mogen att tillämpa kunskaperna. Inom ramen för forskningsprojektets tid erbjuds utbildning och support fritt.

FAKTARUTA

Intentionerna i lagstiftningen vad gäller exponering för kemiska arbetsmiljörisiker är tydliga. Koncentrationen av luftföroreningar i arbetstagares andningszon ska minimeras och framförallt inte överskrida tillämpbara hygieniska gränsvärden. Riskbedömningar ska göras som visar att kraven är uppfyllda och dokumenterade. Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Kemiska arbetsmiljörisiker och Hygieniska gränsvärden är här centrala. Kraven är långtgående och detaljerade. De krav som tas upp i föreskriften om Kemiska arbetsmiljörisiker kan i betydande omfattning uppfyllas med hjälp av Stoffenmanager®. Framförallt gäller det §§ 5–13 om Undersökning och riskbedömning samt Dokumentation och information.

© ARBETSVETENSKAP, HÖGSKOLAN DALARNA, 2018-04. GRATISK FORM. SVENSSONFORM

Säkra och hälsosamma arbetsplatser

Inom många yrken förekommer det att personalen i större eller mindre omfattning utsätts för kemiska ämnen i arbetet. Det kan vara i samband med att någonting målas, limmas eller görs rent men det kan också vara så att kemiska ämnen ingår som en viktig komponent i olika tillverkningsprocesser. Andra exempel är damm som bildas då trä eller sten bearbetas. Exemplen är många. Personalen kan utsättas för de kemiska ämnena som luftföroreningar som kan andas in eller genom att man får dem på huden. Grundläggande i sammanhanget är att särskilt farliga kemikalier måste undvikas och att arbetet ska kunna göras på ett säkert sätt. Ansvaret för det ligger till stor del på arbetsgivaren, ordning och reda och riskanalyser är viktiga grundkomponenter i sammanhanget.

Reglerna för vad som behöver göras för att säkerställa att arbetet är säkert är omfattande. I faktarutan på sid 4 sammanfattas de.

I ett forskningsprojekt vid Högskolan Dalarna undersöks nu hur senare tids metodutveckling kan nyttiggöras på svenska arbetsplatser.

FÖR MER INFORMATION, KONTAKTA:

Ing-Marie Andersson, ima@du.se, tel 070-6567020
Gunnar Rosén, grs@du.se, tel 070-6567030

Arbetsvetenskap vid Högskolan Dalarna.
Finansierat av AFA Försäkring.

BERÄKNINGSMODELLER GER NYA MÖJLIGHETER FÖR RISKBEDÖMNINGAR

Riskbedömningar är centralt för säkert arbete med kemiska ämnen. Oftast kan en person som har tillräcklig kunskap göra en riskbedömning som visar att situationen är helt under kontroll och att personalen inte löper någon risk. Det kan exempelvis vara då aktuella kemiska ämnen är måttligt farliga, används kort tid och i liten mängd. Om det däremot är oklart kan det vara nödvändigt att använda mer avancerade metoder som att mäta hur mycket personalen utsätts för. Det kan vara aktuellt om lite större mängder kemikalier används under lite längre tid och regelbundet. Sådana mätningar kräver expertkunskaper och särskild utrustning varför det kan bli dyrt. Av den anledningen försöker man ofta undvika det.

Sedan ett antal år finns en lösning som innebär att kvalificerade riskbedömningar kan göras genom att använda teoretiska modeller som ger möjlighet att göra riskbedöm-

ningar utan mätning. Hur stor risken är i ett visst arbete beror på vad som hanteras, hur, hur länge och under vilka förhållanden som arbetet utförs. När man gör en riskbedömning med en teoretisk modell svarar man helt enkelt på ett antal frågor om arbetet. En del av svaren finns i säkerhetsdatablad och resten av svaren finns på arbetsplatsen. En teoretisk modell som heter Stoffenmanager® och som finns fritt på Internet, har genom forskningsprojektet vid Högskolan Dalarna gjorts tillgängligt också på svenska. Det finns också andra teoretiska modeller som har utvärderats i internationella vetenskapliga undersökningar men Stoffenmanager® har valts för forskningsprojektet eftersom stora resurser satsat från holländska staten för att göra metoden lätt tillgänglig och användarvänlig.

ACCEPTANS FRÅN MYNDIGHETER

Riskbedömningar vid kemisk exponering måste möta grundläggande krav på hur de görs och hur de dokumen-

teras. Arbetsmiljöverket svarar för vilka lagar och regler som gäller (se faktaruta sid 4) men har som stöd för arbetsgivare publicerat en ”vägledning om hur bedömning av exponeringen för luftföroreningar mot ett gränsvärde kan göras”. I vägledningen beskrivs Stoffenmanager® som ett alternativ. Även den Europeiska kemikaliemyndigheten ECHA har tydligt angett Stoffenmanager® som ett alternativ för riskbedömning.

TILLÄMPNINGSMÖJLIGHETER

Teoretiskt grundade riskbedömningar kan göras för många situationer men inte för alla. Stoffenmanager® täcker upp betydande områden men då det

inte räcker till kan användning av andra teoretiska modeller eller mätning bli aktuell. Typiska tillämpningar är vid hantering av olika kemiska produkter på arbetsplatser. Det kan gälla såväl fasta som flytande produkter. En förutsättning är ett säkerhetsdatablad som specificerar produktens egenskaper. Andra tillämpningar som kan vara aktuella är då material som sten eller trä bearbetas vid exempelvis kapning och slipning. Stoffenmanager® kan inte användas bland annat då det gäller fibrer som exempelvis asbest, för rena gaser eller för svetsning och lödning. Förutom att göra riskbedömningar kan Stoffenmanager® användas för att möta kraven på ordning

och reda i kemikaliehantering genom dokumentation, registerhållning etc. samt för att ta fram underlag för åtgärder då det blir aktuellt.

